

Makale Gönderilme Tarihi: 16.11.2018 – Makale Kabul Tarihi: 24.11.2018

İTALYA DENİZ MÜZECİLİĞİ -TRIESTE CIVICO MUSEO DEL MARE VE GENOVA GALATA MUSEO DEL MARE - ÖRNEKLERİ

Mustafa Gürbüz Beydiz*

Özet

İtalya, deniz kültürünü tarihsel süreç içinde oldukça yoğun yaşamıştır. Güney Avrupa’da coğrafik açıdan yarımada şeklinde olan İtalya’nın doğusunda Adriyatik, güneyinde İyon, güneybatısında Tiren Denizi, kuzeybatısında ise Ligurya Denizi yer alır. Uzun kıyıları sayesinde insanları denizcilik kültürünü yaşamlarının bir parçası olarak görmektedir. Dolayısıyla bu kültürlerini gelecek kuşaklara tanıtmak, anlatmak ve denizciliği daha fazla sevdirmek adına ülkenin önemli bazı şehirlerinde deniz müzeleri kurulmuştur. Trieste Civico Museo del Mare, Venezia Museo Storico Navale, La Spezia Technical Naval Museum, Museo Navale di Pegli, Genova Galata Museo del Mare deniz müzeleri olarak sayılabilir. Tarihi yelkenliler, gemi süslemeleri, objeler, teknik aletler, tablolar, gemi modelleri, haritalar vb. birçok eser bu müzelerin salonlarını doldurmaktadır. Eserler, geleneksel sergileme yöntemleri yanında günümüzün teknolojik imkânlarıyla donatılmış metotlarla ziyaretçilerini beklemektedir. Deniz müzeleri kütüphane ve kafeteryaları ile toplumun sosyal genel ortamını oluşturduğu gibi müzeyi gün boyu canlı tutmaktadır. Bu araştırma TÜBİTAK-2219 Doktora Sonrası Araştırma Bursu ile gerçekleştirilmiştir. Sınırlama olarak İtalya’da deniz müzesi adıyla kurulmuş sergileme sistemlerine göre Trieste Civico Museo del Mare ile Genova Galata Museo del Mare iki farklı müze seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İtalya, Denizcilik Kültürü, Deniz Müzeciliği, Trieste Civico Museo del Mare, Genova Galata Museo del Mare

ITALIAN MARINE MUSEOLOGY – EXAMPLES OF TRIESTE CIVICO MUSEO DEL MARE AND GENOVA GALATA MUSEO DEL MARE

Abstract

Italy has had a quite intensive maritime culture throughout history. As a peninsula in Southern Europe, Italy is surrounded by Adriatic on the east, Ion on the south, Tyrrhenian Sea on the southwest, and Ligurian Sea on the northwest. Having long coasts, people in Italy regard maritime culture as part of their lives. Therefore, traditional maritime knowledge has developed over time. Within this context, maritime museums were set up in significant cities of the country with the purpose of telling and transferring this set of cultures to next generations and increasing the interest in maritime. Trieste Civico Museo del Mare, Venezia Museo Storico Navale, La Spezia Technical Naval Museum, Museo Navale di Pegli, and Genova Galata Museo del Mare may be named as maritime museums. The halls of these museums are filled with historical sailboats, ship ornaments, objects, technical instruments, paintings, ship models, maps, etc. These works wait for welcoming their visitors with high end exhibition methods, along with traditional exhibition methods. Maritime museums keep a lively atmosphere in the museum with libraries and cafeterias, also providing an environment to socialize. This study was carried out with TÜBİTAK-2219 Post-Doctorate Research Grant. As limitation, according to exhibition systems Trieste Civico Museo del Mare and Genova Galata Museo del Mare two different museum were selected.

Keywords: Italy, Maritime Culture, Maritime Museology, Trieste Civico Museo del Mare, Genova Galata Museo del Mare

* Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Temel Sanat Bilimleri Bölümü, Çankırı, beydizg@gmail.com

Giriş

Müze kelime kökeni olarak antik Yunan'a dayanmaktadır. Şiir, müzik, dans ve bilim tanrıçalarına verilen ad olan “*muse*” kelimesinin kökünden günümüze ulaşmıştır (Turani 1975: 94). Azra Erhat tarafından, “*musa*”ların ilkçağ yazınında bir tanrısal varlık olarak bilindiği, ozan ve yazarları esinleyip onları duygulandırarak etkileyici nesir ve nazımlar ortaya koymasını sağlayan Yunanca “*mousa*”, Latince “*muşa*” adıyla batı dillerinin hepsine giren esin perileri olduğunu ifade edilmiştir. Ayrıca, “*Mousa*”nın Yunanca kelime anlamının akıl, düşünce ve yaratıcılık gücü kavramlarını içeren “*men*” kökünden geldiğini söylemiştir (Erhat 1996: 208-209). Türkiye'nin de üyesi olduğu International Council of Museums'un (ICOM) genel tanımlamasıyla müze; tarihi, arkeolojik eserlerin ve tabiatan toplanmış nesnelere sergilendiği mekânlar, tabii parklar, nebatat ve hayvanat bahçeleri, akvaryumlar ve halkın ziyaretine açık biçimde düzenlenmiş tarihi ören yerleri olarak tanımlanmıştır (Yücel 2006: 240).

Günümüzde müze denildiği zaman, insanlık tarihine ait somut veya somut olmayan kültürel değerlerinin korunduğu ve sergilendiği yer akla gelmektedir. Peki, mekân olarak müze kavramının oluşması ilk ne zaman oluşmuştu? Bu soruya Turani, eski çağlarda eserlerin bir araya getirilmesinin ilk tapınaklarda görüldüğünü, ancak bu eserlerin sanatsal anlamda değil de dini amaçlar doğrultusunda saklandığını söylemiştir. Sözlerinin devamında, sanat değeri dikkate alınarak oluşturulan ilk koleksiyonun Hellenistik Çağ'a denk geldiğini, özellikle Bergama ve İskenderiye gibi önemli kentlerde müzelere tahsis edilmiş yapıya “*Museion*” (periler tapınağı) denildiğini, sonraki dönemlerde bu sözcüğün sanat eserlerinin toplandığı yerlere verilen ortak bir isim olarak kullanıldığını ifade etmiştir. Yücel (2006) ise, tarihteki ilk müzenin antikçağda Atina Akropolü'ndeki Propylai'nin bir salonunda Pinakotheka (resim deposu) adıyla kurulduğunu, “*Mouseion*” adının ise ilk kez Hellenistik Dönemde I. Ptolemaios Soter (M.Ö. 305-283) tarafından İskenderiye'de ünlü kütüphaneyi de içine alan akademik merkez için kullanıldığını ifade etmiştir (Yücel 2006: 241). XIV. yüzyılda ilk Fransa'da sanat değeri dikkate alınarak birçok sanat eserinin toplandığını, ancak günümüzdeki müzecilik anlayışına uygun olarak açılan ilk müzenin 1759'daki İngiltere British Museum ile 1793 yılına ait Fransa Louvre Müzesi olduğunu eklemiştir (Turani 1975: 94-95). Ancak bazı araştırmacılar sanat eserlerinin sanat değeri olarak toplanmasına yönelik ilk müze kavramının tarihsel kökenini Rönesans hümanizmine dayandırmaktadır. XVII. yüzyıldan sonra da kadim dönemlere ait eserlerin paganizm bağlamında değerlendirilmesinden uzaklaşarak hümanist idealler doğrultusunda algılandığını ifade etmiştir (Shaw 2004: 8). XX. yüzyıla gelindiğinde ise, Batı'da müze her ulusun kendi modernliğini sergileyebileceği bir mekân haline dönüşmüştür (Shaw 2004: 14). Halit Çal (2009) ise, Halil Edhem'den yaptığı alıntıyla Avrupa'da açılmış olan ilk genel müzenin 1750 yılında Paris'te hizmete giren Lüksemburg Müzesi olduğunu, bu müzenin de 1793 yılında Louvre Müzesi'ne dönüştürüldüğünü ifade etmiştir (Çal 2009: 316).

Avrupa'da müzecilik kavramının başlamasına karşılık Türk müzecilik anlayışının ilk adımlarının atılmasıyla ilgili bazı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Türk müzeciliğinin başlangıç noktasını Eyice (1985), Fransız Seyyah Léon de Leborde'nin (1807-1869), “*Voyages en Asie Mineure et en Syrie*” ismiyle 1837 yılında yayımladığı seyahatnamesine dayandırmıştır. Eserde çizilen gravürlerde Konya'nın sur duvarları, kapıları, rölyefleri ve heykellerinin tasvir edildiğini, bunlar arasında duvara saplanmış bir konsol üzerine yerleştirilmiş başsız çıplak bir erkek heykelinin bulunduğunu belirterek, bu örnek üzerinden Türk müzeciliğinin geçmişinin XIII. yüzyıla Anadolu Selçuklu Dönemine kadar uzandığını iddia etmiştir. Ancak, Türk müzeciliğinin temellerinin Tanzimat'ın ilanından sonra XIX.

yüzyılın ortalarında Sultan Abdülmecid döneminde (1839-1861) Tophane-i Âmire Müşiri Fethi Ahmed Paşa'nın gayretleriyle atıldığını söylemiştir (Eyice 1985: 1596). 1846 yılında Fethi Ahmet Paşa'nın katkılarıyla Aya İrini Kilisesinde Mecma-i Esliha-i Atıka ve Mecma-i Âsâr-ı Atıka adıyla iki bölümlü bir müze kurulmuştur. Bazı araştırmacıların çoğu Türkiye'de ilk müzenin 1846, bazıları ise 1826 yılında kurulduğunu, bunu da müzeye kayıtlı ilk eserin 1850 tarihli olmasına dayanak göstermiştir (Çal 2009: 317). Toplanmış eserlere ilk defa müze adının verilmesinin Âli Paşa'nın (1815-1871) sadrazamlığı ve Safvet Paşa'nın (1814-1883) Maarif Nâzırlığı dönemine denk geldiği, koleksiyona Müze-i Humayûn adının verildiği, müdürlüğüne ise 1869 yılında Galatasaray Sultanisi öğretmenlerinden Edward Goold'un getirildiğinden bahsedilmiştir (Eyice 1985: 1598). Âli Paşa'nın 8 Ağustos 1871 yılında vefatı üzerine Mahmud Nedim Paşa (1818-1885) sadrazam olmuş, Edward Goold gibi bazı idarecileri görevden alınmıştır. Koleksiyonun başına ise Avusturya Lloyd acentesinin oğlu Terenzio adında bir ressam getirilmiştir. Temmuz 1872 tarihinde ise Mahmud Nedim Paşa görevden azledilmiştir. O dönem Sadaret Müsteşarı olan Ahmed Vefik Efendi, Maarif Nezareti'ne atanmış, 1877 yılında da Paşa unvanını almıştır. Maarif Nâzırı Ahmed Vefik Efendi'nin ilk işi Müze-i Humayûn Müdürlüğünü tekrar kurmak olmuş başına da Dr. Philipp Anton Dethier (1803-1881) adında bir Alman getirilmiştir (Ortaylı 1985: 1601). 1870'li yıllarda Aya İrini'nin müzeye elverişli olmaması nedeniyle Maarif Nâzırı Cevdet Paşa'nın önerisiyle Çinili Köşk'te bazı değişiklikler yapılarak Mecma-ı Âsâr-ı Atıka koleksiyonu buraya taşınmış yeni Müze-i Humayûn (bugünkü Arkeoloji Müzesi, Eski Şark Eserleri Müzesi, Türk Çini ve Seramik Müzesi'ni kapsayan oluşan İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü) 3 Ağustos 1881 yılında törenle açılmıştır. Müdür Dr. Philipp Anton Dethier'in kısa bir süre sonra vefatı üzerine Sadrazam İbrâhim Edhem Paşa'nın oğlu ressam Osman Hamdi Bey müze müdürlüğüne atanmış ve yaklaşık otuz yıl müzenin koleksiyonlarını bilimsel yöntemlerle sınıflandırmıştır (Yücel 2006: 242). Arkeoloji müzesi ve Askeri Müze'nin dışında 1872 yılında Mekteb-i Tıbbiye Müzesi, 1885 yılında PTT Müzesi, 1895 yılında Bahriye Müzesi, 1904 yılında Konya, Bergama, Bursa müzeleri, 1914 yılında Evkaf-ı İslâmiye Müzesi, 1917 yılında Âsâr-ı Nakşiye Müzesi, 1918 yılında Sağlık Müzesi kurulmuştur. Tam bir müze olarak nitelendirilmese de Topkapı Sarayı'nın bir bölümünde çinilerin sergilenmesi nedeniyle Topkapı Sarayı'nın Cumhuriyet öncesinde de müzeye çevrilme fikrinin olduğu düşünülmüştür (Çal 2009: 319).

Dünyanın çeşitli şehir merkezlerinde deniz müzeleri de bu amaçlar doğrultusunda kurulmuştur. Genel itibarıyla XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarından itibaren Avrupa'da deniz müzelerinin kurulmaya başlandığı söylenebilir. Askeri alanlar içinde faaliyet gösterenler olduğu gibi sivil binalarda da hizmet veren deniz müzeleri Birinci ve İkinci Dünya Savaşları dönemlerinde bazı ülkelerde savaş boyunca kapatılmıştır ve hatta bazı eserler farklı binalara taşınarak koruma altına alınmıştır. İtalya Deniz Müzelerinin günümüzdeki kullanılan isimleri üzerine resmi kuruluş tarihlerine bakıldığında Trieste Civico Museo del Mare 1904, Venezia Museo Storico Navale 1923, La Spezia Technical Naval Museum 1923, Museo Navale di Pegli 1925, Genova Galata Museo del Mare 2004 yılında halkın hizmetine açılmıştır.

İstanbul Deniz Müzesi ise 1897 yılında Bahriye Nazırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa'nın hizmetleriyle Taşkızak Tersanesi'nde bulunan Mayın Müfreze Komutanlığı'na ait binada "*Müze ve Kütüphane İdaresi*" ismiyle kurulmuştur (Yakarçelik 2018: 170). 1961 yılında Beşiktaş'taki (önceleri maliye binası olarak kullanılan) tarihi binada "Deniz Müzesi ve Arşivi Müdürlüğü" adıyla hizmet vermiştir. 2013 yılında da "*Tarihi Kayıklar Galerisi*" tamamlanarak günümüzdeki yeni binasına taşınmıştır

(<http://denizmuzesi.dzkk.tsk.tr/tr/tarihce-1>). Salonlarında saltanat kayıkları ağırlıklı olarak sergilenmektedir, ayrıca Osmanlı'nın son döneminde kullanılan gemilerde görülen ağaç süslemeleri, gemi modellerini, tarihi gemi sancaklarını görmek mümkündür.

Araştırma, İtalya'da deniz müzesi adıyla kurulmuş olan Trieste Civico Museo del Mare ile Genova Galata Museo del Mare'deki müzecilik ve sergileme gözlemlerine dayanmaktadır.

Trieste, İtalya'nın kuzeydoğusunda Slovenya sınırında, Adriyatik Denizi'ne sınırı olan liman kentidir. Günümüzde konteyner deniz taşımacılığında varlığını sürdüren ticaret limanı bulunmaktadır.

Cenova şehri ise, ülkenin kuzeybatısındadır ve Ligurya Denizi'ne kıyısı vardır. Ticaret yoğunluğu bakımından oldukça önemli bir liman şehridir. Tarihte Ceneviz toplumu olarak bilinirler. Ceneviz toplumu denizcilikte ileri oldukları için diğer denizlerde olduğu kadar özellikle Akdeniz'de deniz ticaret yollarında hâkim olmuştur. Dolayısıyla Anadolu'nun bazı kıyıları ile İstanbul limanı onlar için önemlidir. Bundan dolayı İstanbul'un fethinden önce bugün Beyoğlu Galata bölgesi olarak bilinen alan Ceneviz kolonilerinin yaşadığı yer olarak bilinmektedir. Ayrıca, Osmanlı döneminde de deniz ticaret yolları üzerinde etkin rol oynamak isteyen iki güçlü devletin karşı karşıya geldiği mücadele sahneleriyle doludur. Cenevizliler Haçlı donanmasının neredeyse bel kemiğini oluşturan güçlü bir donanmaya sahiptir. 1538 Preveze Deniz Savaşı ve 1571 İnebahtı Deniz Savaşı bu mücadele sahneleri içinde tarihte iz bırakan iki önemli savaştır. Barbaros Hayreddin Paşa ile Cenovalı olan Andrea Dorina'nın ismi tarihte sık sık zikredilmektedir. XVI. yüzyılda Turgut Reis de Cenova'da esir olarak tutsak tutulmuştur.

Harita 1: Trieste ve Cenova şehirlerinin konumu

1. Trieste Civico Museo del Mare

Adriyatik Denizi'nde yürütülen balıkçılık faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla 1888 yılında Trieste'de Balıkçılık Derneği kurulmuştur. Derneğin çabaları sonucu da müze ilk 1904

yılında balıkçılık müzesi olarak faaliyete başlamıştır. Kuruluş döneminde biyoloji laboratuvarı da yapılmıştır. Müzede sergilenen ilk eserler belediye ve Trieste Istituto Nautico'dan gelen objelerden oluşmuştur. I. ve II. Dünya Savaşı dönemlerinde kapatılmış olan müze günümüzde Via Campo Marzio 5 adresinde hizmet vermektedir. Müze her gün 09.00-13.00, kütüphanesi ise her cuma 09.00-13.00 saatleri arasında açıktır. Müze binası üç katlı olarak XVIII. yüzyılda inşa edilmiştir. İlk olarak limanda küçük bir hastane olarak görev yapmıştır. Limana gelen gemilerden inen mürettebatın veya yolcuların bulaşıcı hastalık taşıyıp taşımadıkları konusunda kontrol ve karantina binası olarak kullanılmıştır.

Harita 2: Trieste Civico Museo del Mare'nin konumu

Fotoğraf 1: Trieste Civico Museo del Mare binası ve giriş kapısı

Müzenin ön giriş kapısından girildiğinde küçük bir giriş bahçesi bulunmaktadır ve burada çıpalar ile “*Elettra*” gemisine ait bir parça sergilenmektedir (Fotoğraf 2). Girişte sağ tarafta müze binasına giriş kapısı bulunur ve küçük bir holde bilet satış masası ile müze ziyaretçi defteri bulunmaktadır. Bilet satış odası hemen alt kattaki orta bölümde bulunan büyük sergi salonuna açılmaktadır. Sergi salonunun sol tarafında “*Lisa*” adı verilmiş olan Zoppolo tipi kayak sergilenmektedir. Zoppolo tipi kayıklara Slovenya kıyılarında yaşayan yerliler “*Čupa*” ismini vermişlerdir. Trieste yakınlarında Santa Croce kıyılarında da XIX. yüzyıla kadar balıkçılık amacıyla kullanılmıştır. Ağaç kütüğünün oyulması yöntemiyle yapılmıştır (Fotoğraf 3). Ayrıca bu salonun karşılıklı uzun duvarlarında tarihten günümüze kadar farklı coğrafyalarda kullanılmış deniz ulaşım taşıtlarının çizimleri ve isimleri bulunmaktadır. Böylece deniz ulaşım taşıtları tanıtılmış ve tarihi süreçteki gelişimleri kronolojik olarak verilmiştir.

Fotoğraf 2: Giriş bahçesinde sergilenen “Elettra” gemisine ait bir parça ve çeşitli çıplar

Fotoğraf 3: Zoppolo tipi kayığın gövdesi ve pruvası

Müzedeki genel itibariyle gemi modelleri bulunmaktadır. Girişin sağ tarafında bulunan alanda cam bölme içinde farklı bölgelerde eski dönemlerde kullanılmış olan deniz ulaşım taşıtlarının modelleri ve kesitleri sergilenmektedir (Fotoğraf 4). Modeller, cam bölme içinde %68 nem oranında 23 °C’de muhafaza edilip sergilenmektedir.

Fotoğraf 4: Sergilenen Gökstad kayığı ile kadirga modeli

Ortadaki salonun solunda yer alan ikinci sergi odasında ise dromoskop, sekstant, oktant, küre dünya modelleri, duvarlara asılmış olan çeşitli yelkenlilere ait siyah beyaz fotoğraflar ile gemi inşasında teknik çizimler için kullanılan ölçekli cetveller ve şablonları sergilenmektedir (Fotoğraf 5).

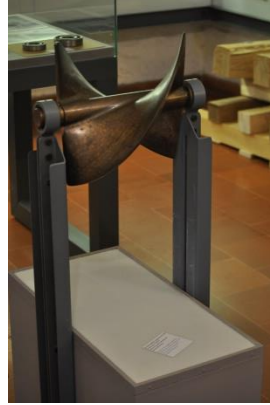

Fotoğraf 5: Dromoskop, sekstant ve çeşitli gemi teknik çizim cetvelleri

Orta salonun sağında bulunan diğer sergi odasının girişinde ağaç yaş hesaplaması yöntemini gösteren halkaları görülen ağaç kesiti konulmuştur. Ayrıca, ağaç hammaddesiyle inşa edilecek olan deniz ulaşım taşıtları için ağaçların hangi bölümlerinin kesildiğine ve kullanıldığına dair kerestelerle canlandırma yapılmıştır. Ağaçlardan kesilen bu kerestelerle sembolik olarak tekne inşasının ilk omurga sisteminin modeli sergilenmektedir (Fotoğraf 6). Bu odanın en ilgi çekici eseri “*Giuseppe Ressel*” tarafından tasarlanmış olan gemilerde itici bir g olarak kullanılan pervane sistemi hakkında küçük bir monitörde bilgilendirici film oynamaktadır. Ayrıca bu pervaneyi 1829 yılında Trieste limanında denediği “*Civetta*” vapurunun modeli ile bu pervanenin bir kopyası sergilenmektedir (Fotoğraf 7). Odanın ortasındaki kapalı camlı alanda aynı zamanda “*Giuseppe Ressel*” hakkında yazılmış kitaplar ile çeşitli rulmanlar vardır. Duvarda ise çeşitli pervane modelleri bulunmaktadır.

Fotoğraf 6: Ağaç hammaddesiyle inşa edilecek olan deniz ulaşım taşıtı için gerekli olan kereste ihtiyacının nasıl karşılındığına dair yapılan sergileme

Fotoğraf 7: Giuseppe Ressel tarafından 1829 yılında Trieste limanında denediği “*Civetta*” vapuruna ait pervane modeli

Orta salonda sergilenen zoppolonun arkasında yer alan iki adet küçük sergi odasında ise 1857-1859 yılları arasında bilimsel gezinti yapan “*Novera*” firkateyni ve dünya gezisi hakkında bilgiler yer almaktadır (Fotoğraf 8). Onun hemen yanında bulunan diğer sergi odasında ise “*Elettra*” gemisi hakkında bilgiler bulunmaktadır (Fotoğraf 9).

Fotoğraf 8: “Novera” fırkateyni ve dünya gezisi hakkında bilgiler içeren sergi

Fotoğraf 9: “Elettra” gemisi hakkında bilgiler

Müzenin ikinci katına çıkıldığında ise sergi salonuna giriş kapısının hemen solunda 04.09.1812 yılında batmış olan “*Danae*” gemisine ait 1807 tarihli gemibaş figürü yer almaktadır (Fotoğraf 10). Ayrıca camlı bölme içinde gemi modeli ile kesiti sergilenmektedir. Gemibaş figürünün hemen yanında bulunan kapıdan girilen ilk sergi salonunda gemi modelleri vardır ve bunlardan biri de 1865 yılında inşa edilmiş olan “*Tancredi*” isimli brig tipli geminin modelidir. Salonda yerde ve duvarda asılı vaziyette ağaçtan yapılmış kürek yarışlarında kullanılan kano örnekleri bulunur. Bu salondan diğer salona geçildiğinde ise “*Emilia*” isimli brig tipi yelkenli ile “*Stockholm*” gemisinin modeli karşımıza çıkmaktadır. Brig tipi gemiler, tam armalı (kabasorta) yani seren ve seren yelkenlidir, bazı zamanlarda grandi direklerinde randa yelkeni de açılan örnekleri vardır (Akdoğan 1988: 82).

Fotoğraf 10: “Danae” gemisine ait gemibaş figürü

Yeni açılan diğer salonun kısa duvarında duvarda Neptün (Poseidon) resmi bulunmakta olup hemen yanında gemi çizimleriyle yelkenlerin rüzgâra karşı konumlarını gösteren resimler yer almaktadır. Salonun ortasında ise 1862 yılı yapımı olan yelkenli “Alessandra” gemisinin modeli vardır (Fotoğraf 11). Kısa duvarda ise gemilerde kullanılan 13 çıpa ve yelken makara çeşidinin modeli sergilenmiştir.

Fotoğraf 11: “Alessandra” gemisinin modeli

Bu salonun bağlandığı yeni sergi salonunda yine farklı gemi modelleri bulunmaktadır. Ayrıca bu salonda, küçük bir kütüphane bulunmaktadır. Kütüphanenin kapısında, 1947 yılında Bolzana doğumlu olup, 2000 yılında Venedik’te vefat eden donanma komutanı olarak görev yapmış “Mario Marzari” yazılı bir levha asılıdır. Kütüphanede genellikle İtalyanca denizcilik kitaplarından oluşan koleksiyon vardır (Fotoğraf 12). Bu salonda sergilenen gemi modelleri ise 1855 yılı San Rocco yapımı “Attila” (Fotoğraf 13), 1865 yılı yapımı olan “Kleopatra” ile 1869 yılı inşa edilmiş olan “Iunak”dır.

Fotoğraf 12: Kapısında “Mario Marzari” yazılı bir levha asılı olan kütüphane girişi

Fotoğraf 13: 1855 yılı San Rocco yapımı “Attila” gemisine ait model

Müzenin üçüncü katına çıkıldığında ise orta salonda yine bazı gemi modelleri yer alır. Merdivenin hemen yanında ise Trieste şehrinin ve limanın ölçekli maketi yerleştirilmiştir. Onun yanında ise genellikle sünger avcılığında kullanılan tarihi dalgıç elbisesi cansız manken üzerinde sergilenmektedir (Fotoğraf 14). Denizcilerin kullandığı farklı üniformalar müzenin çeşitli yerlerinde bulunmaktadır.

Fotoğraf 14: Cansız manken üzerinde sergilenen dalgıç elbisesi

Üçüncü kat genel itibariyle Trieste limanında tarihi süreçte yapılan balıkçılık mesleği ve balık avlamak için kullanılan yöntemler konusunda bilgi vermek amacıyla tasarlanmıştır. Bu amaçla geleneksel olarak kullanılmış olan “*trabaccolo*” adı verilen iki direkli balıkçı teknisinin modeli camlı bölme içindedir (Fotoğraf 15).

Fotoğraf 15: “*Trabaccolo*” adı verilen balıkçı teknisinin modeli

Sergi salonunun girişine göre sağda kalan diğer odasında Trieste kıyılarında farklı yöntemlerle gerçekleştirilen balık avlama teknikleriyle ilgili minyatür maketler yer almaktadır. Her maketin altında bilgilendirme fişleri ile ziyaretçiler aydınlatılmaktadır. Maketler, %49 nem oranında ve 27°C’de muhafaza edilmektedir (Fotoğraf 16). Salonun devamında gelen diğer oda da ise yine balıkçılıkta kullanılan geleneksel balık avlama teknelerinin maketleri sergilenmiştir. Arka fonda şehir manzarası çizilmiştir ve böylece tekne bir kompozisyon içinde ziyaretçiyle buluşmaktadır. İtalya kıyılarında kullanılan “*Bragozzo*”, “*Traboccolo*” gibi balıkçı teknelerinin yanında farklı dönemlerde çeşitli coğrafyalarda kullanılan “*Jangada*” ve “*Lougre*” tipindeki balıkçı teknelerinin modelleri de bu bölümdedir. Trieste kıyılarında görülen geleneksel balıkçı teknelerinin yelkenleri oldukça renklidir ve hatta yelkenlerinde balık figürleri de bulunmaktadır (Fotoğraf 17). Balıkçılık Derneği’nin çabalarıyla 1888 yılından sonra müzeye taşınan ve 1904 yılında deniz müzesinin temelleri atılarak kurulmasını sağlayan bu sergi müzenin karakteristik eserlerini oluşturmaktadır. Yan sergi salonunda da çeşitli gemi modelleri ve fotoğrafları yer almaktadır.

Fotoğraf 16: Trieste kıyılarında yapılan balık avlama tekniklerini gösteren minyatür maketler

Fotoğraf 17: Trieste’de kullanılan geleneksel balıkçı tekneleri

Gemi modellerinin bulunduğu sergi salonu müzeyi ziyaret edecek olan çocuklar için tasarlanmıştır. Onlara göre masa ve sandalyeler vardır. Ayrıca denizciliği sevdirecek nitelikte renkli boyama kitapları, oyuncak gemiler, çocukların yaptığı Neptün (Poseidon) resimleri, renkli denizci bayrakları ve görsel izlemek amacıyla konulmuş projeksiyon perdesi de duvarda asılıdır (Fotoğraf 18).

Fotoğraf 18: Çocuklar için tasarlanmış oyun alanı

Son olarak üçüncü kata sonradan eklenmiş olan asma katta ise, 1833 yılında Trieste’de faaliyet göstermiş olan “*Rakouský Lloyd*”una (Austrian Lloyd) ait “*Thalia*” isimli vapur gemisi ile ilgili sergileme bulunmaktadır. LCD TV ile gemi, mürettebatı, yolcuları ve seyahatleri hakkında bilgi verilmektedir. Camlı özel bölmelerde ise gemide kullanılmış olan malzemeler vardır. Geminin 1909 yılındaki seferi sırasında uğradığı limanları gösteren özel kartpostal sergisi bu alanda sergilenmektedir. Ayrıca, diğer vapur gemilerine ait modeller de bu bölüme yerleştirilmiştir (Fotoğraf 19).

Fotoğraf 19: “*Rakouský Lloyd*”u (Austrian Lloyd) “*Thalia*” vapur gemisine ait sergileme

Trieste Civico Museo del Mare’de restorasyon odası bulunmamaktadır. Konservasyon veya restorasyona ihtiyacı duyulan eserler bu konuda çalışan ilgili özel firmalar tarafından yapılmaktadır. Eserlere dair bilgiler dijital ortama aktarılmıştır.

2. Genova Galata Museo del Mare

Cenova şehri denizcilik anlamında İtalya’nın olduğu kadar Avrupa’nın da önemli liman şehirlerinden biridir. Tarihte önemli denizciler bu şehirde doğmuş ve yaşamıştır. En önemlileri arasında Christopher Columbus (1451-1506) ile Andrea Doria (1466-1560) ismi sayılabilir. Şehirde Christopher Columbus’un evi hala ayakta ve müze olarak ziyaret edilebilmektedir.

Fotoğraf 20: Christopher Columbus’un Cenova’da yaşadığı ev

Denizcilik açısından tarihi süreç boyunca önemini koruyan Cenova şehrinin de İtalya’daki deniz müzeleri içinde kapalı alan ve modernliği açısından en büyüğü denilebilecek oranda önemli bir deniz müzesi vardır ki adı Genova Galata Museo del Mare’dir. Cenova limanında inşa edilmiştir.

Harita 3: Genova Galata Museo del Mare’nin konumu

Galata Museo del Mare'nin içinde barındırdığı tarihi nitelikteki eserlerin çoğu yine Cenova'nın bir diğer deniz müzesi olan ve 1925 yılında açılan Museo Navale di Pegli'den getirilmiştir. Galata Museo del Mare, Cenova'nın Avrupa Kültür Başkenti olarak ilan edildiği tarih olan 2004'te açılmıştır. Müze, Calata De Mari Ansaldo, 1, 16126 adresinde her gün 10:00-19:30 saatleri arasında hizmet vermektedir. Müze binası üç kat olup bir de en üstte teras katı yer almaktadır. Bina çelik konstrüksiyonla inşa edilmiştir ve dış cephesi camla kapatılmıştır ve modern bir görünüm vermektedir. Girişinde halka açık bir kafeteryası vardır ve girişin hemen yanında ise kitap, hediyelik satış dükkânı yer alır (Fotoğraf 21). Müze hem girişinde bulunan açık hava müzesi ile ön tarafında kıyıya bağlı duran ve gezilebilen “S518 *The Nazario Sauro*” denizaltısı (Fotoğraf 22), hem de müze binasından oluşmaktadır. Müzenin ön tarafında çeşitli dillerde yazılmış üçgen prizma şeklinde tasarlanmış Cenova denizcilik tarihi, tersanesi, limanı, ticareti hakkında bilgilendirici levhalar bulunmaktadır. Yatay şekilde duran bu levhalar el ile döndürülerek farklı dil seçenekleri görülebilmektedir (Fotoğraf 23).

Fotoğraf 21: Galata Museo del Mare'nin ön cephesi

Fotoğraf 22: Galata Museo del Mare'nin ön tarafında sergilenen ve gezilebilen “S518 *The Nazario Sauro*” denizaltısı

Fotoğraf 23: Galata Museo del Mare'nin girişinde bulunan üçgen prizma şeklinde tasarlanmış bilgilendirici levhalar

Galata Museo del Mare'nin kapısından girildiğinde üstü camla örtülmüş ve elektrik enerjisinden tasarruf amaçlı doğal ışığın gücüyle aydınlatılmaya çalışılmış bilet gişesi ile ziyaretçilerin sırt çantalarını koyabilecekleri dolapların yer aldığı ön hol bulunmaktadır. Burada aynı zamanda sembolik bir deniz feneri de yapılmıştır. Denizciler için seyir esnasında oldukça önemli bir yeri olan deniz fenerinin müze ziyaretçilerini karşılıyor olması da bu sembolik anlamla ifade edilebilir. Gişenin üzerinde yelkenleri açık vaziyette iki adet sandal sergilenmektedir (Fotoğraf 24).

Fotoğraf 24: Galata Museo del Mare'nin ziyaretçi karşılama alanı ve bilet gişesi

Biletini alan ziyaretçiler giriş katında bulunan sergileme salonuna direk geçiş yapabilmektedir. Kapıdan girişte hemen duvara monte edilen LCD ekranda müzenin giriş katının planı bulunan ve ziyaretçileri bu katta hangi sergi salonlarının olduğunu bildiren görsel yayınlanmaktadır. Böylece ziyaretçilerin kendilerini bekleyen sergiler hakkında ön bilgi sahibi olması sağlanmıştır (Fotoğraf 25). Giriş katına ait planda 1 numaralı alandaki koridorun sağ duvarında (Fotoğraf 26) havadan çekilmiş fotoğrafı üzerinde limanın günümüzdeki durumunu maketlerle canlandırma yöntemiyle yapılmış Cenova şehri ve limanı vardır (Fotoğraf 27). Aynı zamanda bu katta seminer ve film izleme odası da bulunmaktadır.

Fotoğraf 25: Girişte bulunan LCD ekranda müze planı

Fotoğraf 26: Müzenin giriş katı planı

Fotoğraf 27: Havadan çekilmiş Cenova şehir fotoğrafı ve maketlerle canlandırılmış günümüzdeki liman

Planda 2 numaralı alana geçildiğinde ise 1597 yılında Cristoforo Grassi tarafından yağlıboya ile yapılmış, 1481 yılının Cenova şehrini betimleyen tablo sergilenmektedir. Tablonun önüne yerleştirilen LCD ekran ile İngilizce ve İtalyanca olarak şehrin tarihi hakkında sesli bilgiler verilmektedir (Fotoğraf 28).

Fotoğraf 28: 1597 yılında Cristoforo Grassi tarafından yağlıboya yapılmış Cenova tablosu

Giriş kat planına göre 2 numaralı alandan 3 numaralı alana girildiğinde bu bölümün Christopher Columbus için tasarlandığı görülmektedir. Salonda Christopher Columbus'un hayatı ve keşifleri hakkında görsel filmler LCD ekranlarda oynatılmaktadır. Kapının hemen karşısında Ridolfo di Domenico Bigordi'nin (bilinen adıyla Ridolfo of Ghirlandaio) XVI. yüzyılda ağaç plaka üzerine yağlıboya ile çizdiği Christopher Columbus'un portresi bulunmaktadır (Fotoğraf 29). Tablonun hemen alt tarafında sağda XIX. yüzyılın sonlarında Cenovalı bir usta tarafından yapıldığı yazılan kristal içinde muhafaza edilen altın kaplamalı ağaç urne içinde Christopher Columbus'un küllerinin bir kısmı yer almaktadır (Fotoğraf 30). Bu salonda ayrıca XIX. yüzyılda Enrico A. D'albarts ile Enrico Costaguta tarafından yapılan ve Christopher Columbus'un seyahatlerinde kullandığı "Niña" isimli karavele tipi gemi modeli ile "Santa Maria" isimli karakanın modeli bulunmaktadır (Fotoğraf 31). Karavele tipi gemileri genellikle Portekiz ile İspanyollar keşif ve araştırma gemisi olarak kullanmışlardır, XV. yüzyılda iki veya üç direkli olup, latin veya kare yelkenlidirler (Bostan 2005: 356). Karakalar ise, XVI. yüzyıl başlarına kadar savaş, daha sonraki dönem de ticari amaçlı kullanılmış olan altı düz, iki veya üç direkli savaş gemisidir (Bostan 2005: 274). Bunun yanında Christopher Columbus tarafından kaleme alınmış çeşitli kurumlara gönderilmiş mektuplar vardır. Mektuplar, 21°C'de %52 nem oranında muhafaza edilmektedir. Örneğin, 2 Nisan 1502 yılında San Giorgio Bankası'nın sahibine yazdığı imzalı mektup bunlardan biridir. Mektupların içeriği ile ilgili LCD ekranda bilgilendirici film izlenebilmektedir. Müze içinde eserler hakkında bilgilendirici levhalar aynı zamanda görme engelli kişilerin de okuyabileceği şekilde kabartmalı olarak Braille alfabesiyle yazılmıştır. Columbus'un imza örneğindeki bilgilendirici levhada da görülmektedir (Fotoğraf 32).

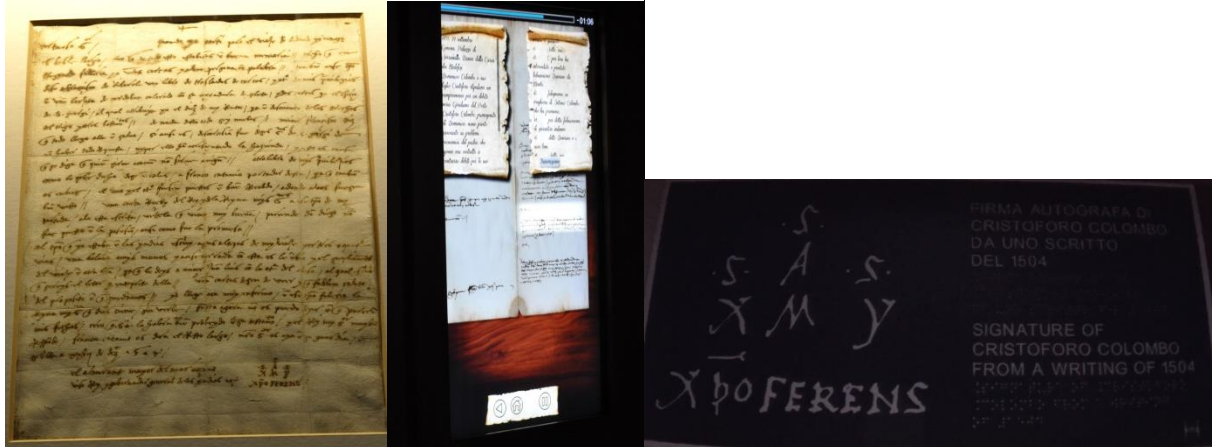
Fotoğraf 29: Ridolfo di Domenico Bigordi'nin yaptığı Christopher Columbus'un portresi

Fotoğraf 30: Christopher Columbus'un küllerinin konulduğu altın kaplamalı ağaç urne

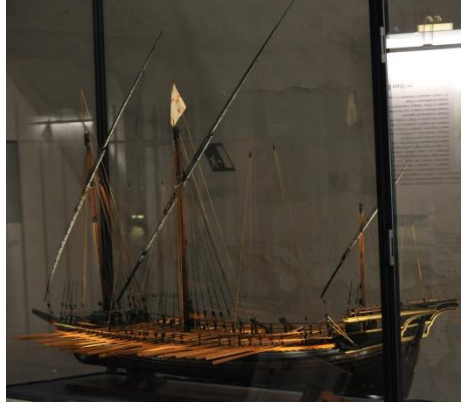
Fotoğraf 31: Christopher Columbus'un kullandığı "Niña" isimli karavele ile "Santa Maria" isimli karaka modeli

Fotoğraf 32: Christopher Columbus'un 2 Nisan 1502 yılında San Giorgio Bankası'nın sahibine yazdığı mektup ve LCD ekranda çeşitli mektuplar hakkında bilgiler verilmesi ve imza örneği

Christopher Columbus salonunun hemen devamında 4 numaralı alanda bir diğer Cenovalı denizci Andrea Doria döneminde kullanılan Cenova kadırgaları için hazırlanmış sergiye geçilmektedir. Burada duvarlara asılmış levhalarda Cenova kadırgaları anlatılmıştır ve aynı zamanda Andrea Doria döneminde Cenova'da inşa edilmiş kadırgalar için XVIII. yüzyılda yapılmış bir modeli de sergilenmektedir (Fotoğraf 33). Bu alanda aynı zamanda Cornelis de Wael tarafından yapılmış XVII. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen imparatorluk

ile Türk kadirgalarının deniz savaşını konu alan yağlıboya tablosu bulunmaktadır (Fotoğraf 34). Andria Doria'nın XVII. yuzyılda Sebastiano Luciani (Sebastiano dal Piombo) tarafından yapılmış portresi de bu salondadır (Fotoğraf 35).

Fotoğraf 33: Andrea Doria dñneminde Cenova'da inşa edilmiş kadirgalar adına temsilen XVIII. yuzyılda yapılmış bir kadirga modeli

Fotoğraf 34: Cornelis de Wael tarafından yapılmış imparatorluk ve Tñrk kadirgaları arasındaki deniz savaşını konu alan tablodan detay

Fotoğraf 35: Sebastiano Luciani'nin yaptığı Andrea Doria portresi

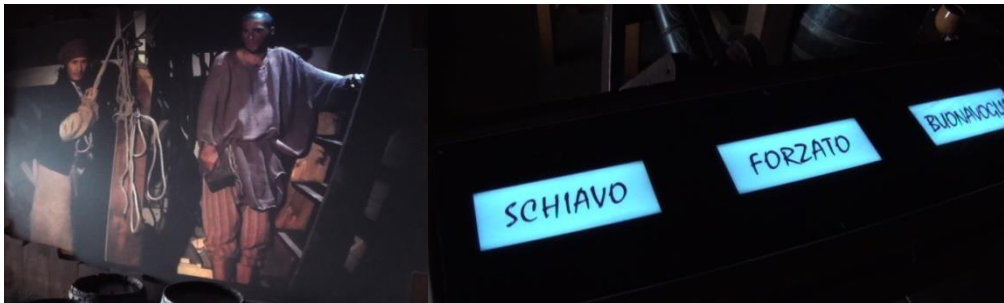
Giriş katının 5 numaralı salonu hem sesli hem de gñrsel yñntemlerle sergilenmektedir. Cenova'da yapılan silah, top, miğfer ve zırhların konu olduğu bu salonda demir atñlyesinden çıkan çekik sesleri hoparlñr yardımıyla ziyaretçiye ulaşmaktadır (Fotoğraf 36).

Fotoğraf 36: 5 numaralı salonda sergilenen miğfer, zırh ve savaş topu

Müzenin en görkemli sergilerinden biri de 6 numaralı salonda sergilenen XVII. yüzyılda Cenova'da inşa edilen kadirgaların 1:1 benzeri niteliğindeki kadirga replikasıdır. Replika, 40m uzunluğunda olup pupa yüksekliği ise 9m'dir. Kadirga armuz kaplama yöntemiyle yapılmıştır ve bu özelliği bordasının bir bölümünün kaplaması yapılmayarak inşası hakkında ziyaretçinin bilgi sahibi olunması sağlanmıştır. Kadirganın etrafındaki duvarlar Cenova tersanesi ve kadirga inşası hakkında levhalarla donatılmıştır. Kadirganın açık olan borda bölümünden iç güverteye girişi mümkündür. Burada teknolojik imkânlarla donatılmış video görselinde oyuncular o anı canlandırarak bilgilendirici sunum yapılmaktadır. Kadirganın pruva bölümü tarafında bir ekran ve ekranın önünde ise “*Schiavo*” (köle), “*Forzato*” (Venedik ve Cenova Cumhuriyetlerinde kürek çeken kişi) ve “*Buonavoglia*” (Venedik ve Cenova Cumhuriyetlerinde para karşılığı kürek çeken kişi, geminin batması durumunda kişinin ölüm riskini azaltmak için serbest bırakılan kürekçiler için kullanılan bir ifade) yazılı tuşlar yer almaktadır. Oynatılan filmde bir kadirganın tamirinin yapıldığı görülmektedir. Bu üç tuştan hangisine dokunulursa filmdeki karakterler o anı oynayarak o konuyu İtalyanca anlatmaktadır (Fotoğraf 37). Benzer nitelikteki farklı konulardaki film kadirganın iç güvertesinde bu kez pupa tarafında ve üst güvertede ise beşik tonozla örtülmüş köşk bölümünde oynatılmaktadır. Kafası dazlak ve arkasında at kuyruğu şeklinde saçları olan oyuncu temsili olarak bir Türk esirini canlandırmaktadır. Bu esir Türk karakterine İtalya'da birçok yerde rastlanılmaktadır. Bunlar içinde Venedik Museo Storico Navale'de sergilenen Capitano Generale da Mar Francesco Morosini başardasına ait kış süslemesi (Fotoğraf 38), Pisa Chiesa dei Cavalieri di Santo Stefano'da bulunan ağaç rölyef süsleme (Fotoğraf 39), Livorno'da bulunan “*Quattro Mori*” anıtı (Fotoğraf 40) ve Milano Arte Liberata Müzesi çatı alınlığı (Fotoğraf 41) örnek verilebilir. Filmde de esir hayatı içinde ürkek tavırlarla rol yapmıştır. Bu karaktere dair canlandırma aynı zamanda bu kadirganın üst güvertesinde kürek esiri olarak ve 9 numaralı salonda Andrea Doria'nın hizmetlerine karşılık Habsburg kralı V. Charles (Şarlken) tarafından gönderilen ve Türk karakterli esirler tarafından taşınan içinde gümüş bulunan sandığın teslimi ile ilgili yapılan canlandırma da görülmektedir (Fotoğraf 42).

Fotoğraf 37: Kadirga replikasında oyuncular tarafından canlandırılan bilgilendirici film görseli ve görseli oynatma tuşları

Fotoğraf 38: Venedik Museo Storico Navale’de sergilenen Capitano Generale da Mar Francesco Morosini baştardasına ait esir Türk tasvirleri

Fotoğraf 39: Pisa Chiesa dei Cavalieri di Santo Stefano’da bulunan ağaç rölyef süslemede görülen esir Türk tasvirleri

Fotoğraf 40: Livorno’da bulunan “*Quattro Mori*” anıtında esir Türk tasviri

Fotoğraf 41: Milano Arte Liberata Müzesi çatı alınığındaki armanın her iki kenarında duran Türk tasvirleri

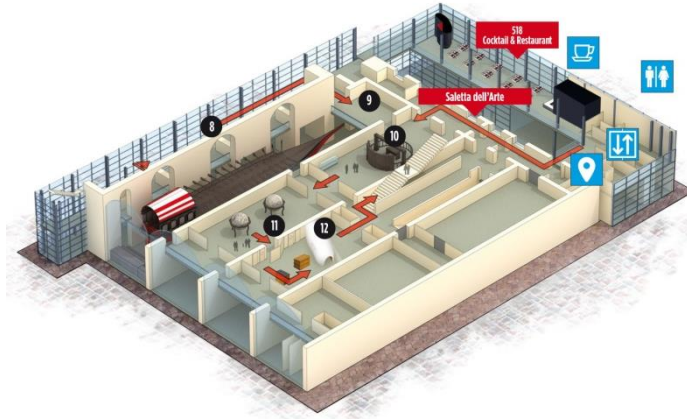
Fotoğraf 42: Müzenin 9 numaralı salonunda bulunan Andrea Doria'nın huzuruna getirilen gümüş dolu sandığı taşıyan Türk betimlemeli cansız mankenler

Müzenin birinci katına çıkış merdivenlerinin olduğu bölümde ise ziyaretçilerin bir kürek mahkûmunun kadirgada kürek çekerken ne kadar zorlandığını ve kürek çekmenin zahmetini denemeleri adına bir kürek koyulmuştur. Bu kürek metal bir daire içinde sınırlandırılmıştır ve alt kısma konulan prangalarla ziyaretçinin deneyim kazanması amaçlanmıştır.

Fotoğraf 43: Ziyaretçilerin kürek çekmenin zahmetini deneyimleyebilmeleri için konulmuş kürekler

Müzenin birinci katı ise, tersanelerde kadirga inşasında kullanılan marangozluk malzemeleri sergilenmektedir (Fotoğraf 44). Ayrıca gemi tasvirlerinin içinde bulunduğu çeşitli yağlıboya tablolar da burada bulunmaktadır. Alt katta bulunan kadirga replikasının yukardan izlenebilmesi ve üst güvertesinin rahat görülebilmesi için bir balkon yapılmıştır (Fotoğraf 45). Türk esirlerinin Andrea Doria'ya V. Charles'ın (Şarlken) gönderdiği gümüş hediye sandığını takdim ederken balmumu heykellerle betimlendiği 9 numaralı salon da vardır (Fotoğraf 42). Haritalar salonunda ise XV-XVI ve XVII. yüzyılda yapılmış haritalar, dünya küreleri görsel bilgiler eşliğinde sunulmaktadır. En ilginç alanlardan biri de tarihten itibaren denizcilerin korkuları üzerine kurulan deniz mitleri ile ilgili sergilemedir. Bu sergi de denizlerde yaşadığı inanılan çeşitli mitolojik hayvanların tasvirleri yer almaktadır.

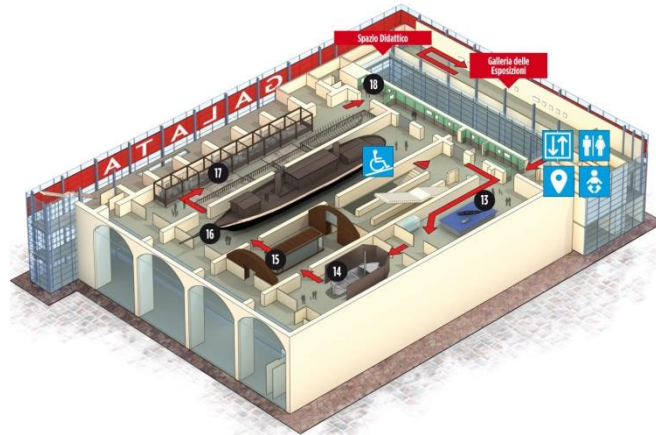

Fotoğraf 44: Müzenin birinci kat planı

Fotoğraf 45: Kadırga replikasının üst güvertesinin birinci balkonundan görünümü

İkinci kat, denizcilik alanında kullanılan teknik aletlerin sergilendiği salonlardan mevcuttur (Fotoğraf 46). Yine tarihi kadırgaların modelleri de bu kat da sergilenmektedir. Ayrıca, farklı gemibaş figürleri bulunur ve “Anna” isimli brig yer alır (Fotoğraf 47). Bu gemi orjinaldir ve üst güvertesine çıkılarak gezilebilmektedir. Tersane işçilerinin çalışma teknikleri hakkında balmumu mankenlerle canlandırmalar yapılmıştır (Fotoğraf 48). Balıkçılıkla ilgili bilgiler LCD ekranlarda film görselleriyle anlatıldığı kadar balık avlamak için kullanılan çeşitli materyaller vardır.

Fotoğraf 46: Müzenin ikinci kat planı

Fotoğraf 47: “Anna” isimli brig

Fotoğraf 48: Tersane işçilerinin balmumu mankenlerle canlandırılması

Üçüncü katta ise (Fotoğraf 49); “*Beppe Croce*”nin tablolardan oluşan özel koleksiyonuna ait salon bulunur. Bir vapur sergilemesinde ziyaretçiler hem güvertede gezilebildiği gibi hem de kaptan köşkünde seyir simülasyonu deneyimi yaşayabilmektedir. Ayrıca, bir denizaltının içi canlandırılmıştır. Cenova şehrinin sembolik sokak canlandırması yapılarak tarihi sokaklarında geziyormuş gibi salon ziyaret edilmektedir. Salona girişte algılayıcılar bulunmaktadır ve salona birileri girdiğinde evlerin pencerelerine yerleştirilen LCD ekranlar vasıtasıyla dönemle ilgili bilgiler aktarılmaktadır (Fotoğraf 50). Ziyaret sırasında sergi salonundaki sokak aralarına yapılan dükkânlar ile şehrin eski dönemlerindeki esnaf, zanaatkarları hakkında bilgi edinilebilmektedir. Ayrıca göç hareketleriyle ilgili, göç eden insanları konu alan bir sergileme de görülebilmektedir.

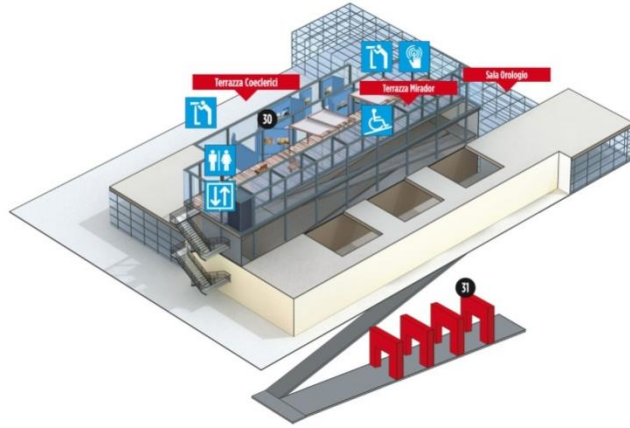

Fotoğraf 49: Müzenin üçüncü kat planı

Fotoğraf 50: Sembolik Cenova evlerinin pençelerinde bulunan LCD ekranlarda oynayan bilgilendirici film

En üst kat terasta ise (Fotoğraf 51), 1953 yılında inşa edilen ve 1956 yılında batan “*Andrea Doria*” yolcu gemisine ait sergileme vardır. Geminin inşasından batan süreye kadar kronolojik hikâyesi görsellerle anlatılmaktadır (Fotoğraf 52).

Fotoğraf 51: Müzenin teras katı planı

Fotoğraf 52: “*Andrea Doria*” yolcu gemisine ait eser ve bilgilerinin sergilendiği teras katı

Galata Museo del Mare’de restorasyon odası yoktur. Ancak, müzenin deposu niteliğinde ve aynı zamanda eserlere ait envanter defterlerinin korunduğu bir çalışma odası yer almaktadır. Bu odanın önündeki salonda sergilenmeyen eserler korunmaktadır. Envanter defterindeki bilgiler dijital ortama kaliteli fotoğraflarıyla birlikte aktarılmıştır (Fotoğraf 53).

Fotoğraf 53: Müzenin deposu ve idari personel çalışma odası

Sonuç

İtalya’da Trieste Civico Museo del Mare, Venezia Museo Storico Navale, La Spezia Technical Naval Museum, Museo Navale di Pegli, Genova Galata Museo del Mare adında kurulmuş deniz müzeleri bulunmaktadır. Bu müzeler içinden Trieste Civico Museo del Mare ile Genova Galata Museo del Mare müzeleri arasında binaların fiziki yapısı, modernliği, teknolojik donanımların yeterliliği, sergileme sistemlerinin güncelliği, ilgi çekiciliği açısından büyük farklar bulunmaktadır.

Trieste Civico Museo del Mare’nin kısıtlı bütçelerle kurulduğu, daha çok balıkçılık ve model gemi temalı bir müze olduğu, mütevazı sergileme teknikleriyle geleneksel müze anlayışını devam ettirdiği ifade edilebilir. Sergilenen gemi modelleri ve balıkçılıkla ilgili bilgilendirmeler denizcilik kültürüne ve tarihine ilgi duyan herkesin merakla gezebileceği, bilgi olarak nemalanabileceği yönündedir. Her ne kadar tarihi eser açısından zayıf bir müze olsa da elindeki objeleri mümkün olduğunca tanıtma gayesindedir. Özellikle çocuklar için ayrılmış özel alanların hazırlanması müze sevgisinin yerleştirilmesine yöneliktir.

Genova Galata Museo del Mare’nin sergileme teknikleri, teknolojiyi kullanımı, ziyaretçinin müzede vakit geçirirken sıkılmadan gezebileceği etkin sergileme yöntemlerini kullanması, anlatmak istediği konuyu yaşatarak aktarmaya çalışması açısından Avrupa’da oldukça iyi bir konumda olduğu söylenebilir. Çünkü araştırma sırasında İtalya’da bulunan deniz müzelerinin yanında Stockholm Vasa, Sjöhistoriska Museum; Amsterdam Scheepvaartmuseum; Museu Marítim de Barcelona; Maritime Museum of Lisbon ziyaret edilmiştir. Cenova gibi denizcilik konusunda tarihten itibaren etkin bir rol oynayan bir kente yakışan niteliktedir. Sergilenen eser kategorisinde yağlıboya tabloların varlığı oldukça fazladır. Türk temalı sergileme canlandırmalarının yapılması tarihsel deniz mücadelelerinin bir gereği olarak görülmektedir. Ancak, çocuklar için özel alanlar ile restorasyon odalarının olmaması ayrı bir parantezle olumsuz özelliğidir.

İstanbul Deniz Müzesi’nin sergi salonlarının büyük bir çoğunluğunu tarihi kayıklar oluşturmaktadır ve bunların çoğu XIX. yüzyıla ait eserlerdir. Ayrıca, hem dünya hem de Türk denizcilik tarihi açısından en eski tarihli kadirga bulunmaktadır. Erkut Arcak’ın (2003) makalesinden alıntılandığı üzere bu kadirga bazı bilim insanlarınca II. Mehmed (saltanatı 1444-1446 ve 1451-1481) dönemine tarihlendirilmiştir. Arcak, tespitlerinin devamında Lucien Basch’tan yaptığı alıntı ile kadirganın Bizans’ın son kralı IX. Konstantin Dragazes dönemine ait olduğunu belirtmiştir (Arcak 2003: 241). Yakarçelik (2018) ise, bu tarihi kadirga ile ilgili İstanbul Deniz Müzesi envanter kayıtlarındaki bilgileri paylaşmıştır. Müzenin 1898 yılında tutulmaya başlanan envanter kayıtlarında “Deniz Müzesi Asar-ı Atika Demirbaş Defteri’nde (Db.4604, 87. Sayfa, 17. Sıra); Avcı Sultan Mehmed (saltanatı 1648-1687) Rabi hazretlerine mahsus kadirga, Yalı Köşkü’nden alınmıştır” kaydının olduğunu; aynı zamanda

1960 yılında açılan 1 numaralı Müze Eser Demirbaş Defteri'nde ise (Db. 2595/1, Sayfa 63-64, DB. 221) “Kadırga, Yalı Köşkü'nden alınmıştır, Avcı Sultan Mehmed'e mahsustur” yazıldığını belirtmiştir (Yakarçelik 2018: 170). İtalya Deniz Müzeleri'nde bu kadar eski tarihli orijinal bir kadırga bulunmamaktadır. Genova Galata Museo del Mare ve Museu Marítim de Barcelona'da sergilenen kadırgalar ise replika niteliğindedir ancak sergileme teknikleri açısından oldukça ilgi çekicidir. Teknolojik imkânlarla donatılmış, balmumu gerçekçi cansız mankenler ile tarihi kompozisyon sahnesi tamamlanmaya çalışılmıştır. İstanbul Deniz Müzesi'ndeki tarihi kadırganın değerinin bu anlamda daha fazla ön plana çıkartılması, gerekirse müzenin farklı bir alanında özel olarak sergilenmesi düşünülmelidir.

Müzelerin çağın teknolojik imkânlarından azami faydalanarak tasarlandığı günümüzde geleneksel sergileme yöntemlerinin cazibesini yitirdiği, ziyaretçilerin müzede tarihe yönelik bilgi sahibi olurken hoşça vakit geçirecekleri ortamların sağlanmasının önemli olduğu ifade edilebilir. Müze girişleri tarihe açılan bir kapıdır ve kişi o kapıdan girdiğinde tarihe yolculuk ederken sıkılmamalıdır. Çocukların da müzeleri sevmeleri ve yetişkin birey olduklarında müzelerden kopmamaları bu sihirli kapının onlarda bırakacağı izlenime bağlıdır.

Kaynakça

- Akdoğan, Refik (1988). İngilizce-Türkçe Ansiklopedik Denizcilik Sözlüğü, İstanbul: Günlük Ticaret Gazetesi Tesisleri
- Arcak, Erkut, Beltrame, Carlo (ed.) (2003). “Kadırga, A Technical Analysis of The Sultan’s Galley”, Boats, Ships and Shipyards, Oxford, Oxbow Books, s.241-248
- Botan, İdris (2005). Kürekli ve Yelkenli Osmanlı Gemileri, İstanbul: Bilge Yayınları
- Çal, Halit (2009). “Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Müzeler”, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C.7, S.14, s.315-333
- Erhat, Azra (1996). Mitoloji Sözlüğü, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Eyice, Semavi (1985). “Arkeoloji Müzesi ve Kuruluşu”, Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, C.6, s.1596-1599
- <http://denizmuzesi.dzkk.tsk.tr/tr/tarihce-1> (Erişim:22.11.2018)
- Ortaylı, İlber (1985). “Tanzimat’ta Vilayetlerde Eski Eser Taraması”, Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, C.6, İletişim Yayınları, s.1599-1603
- Shaw M.K. Wendy, (2004). Osmanlı Müzeciliği, Müzeler, Arkeoloji ve Tarihin Görselleştirilmesi, (Çev. Esin Soğancılar), İstanbul
- Turani, Adnan (1975). Sanat Terimleri Sözlüğü, Ankara: Remzi Kitabevi
- Yakarçelik, Nalan Dönmez (2018). “Deniz Müzesi’nde Sergilenen Tarihi Kadırga”, Vakıflar Dergisi, S.49, s.169-185
- Yücel, Erdem (2006). “Müze”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.32, Diyanet Vakfı Yayını, İstanbul, s.240-243